

РОЗДІЛ 5

ТРАНСПОРТНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

УДК 341.824:338.47(043.2)

Водоп'янова Є., магістр,

Університет Торонто, м. Торонто, Канада

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИРНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОСМОСУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА

Світова практика вже має численні приклади використання космосу. Найяскравіше це проявляється у прогнозах погоди і розширенні можливостей телебачення та зв'язку. Лише три супутники, розміщені відповідним чином, дають змогу кожному жителю Землі в будь-який час з'єднатися з якою завгодно точкою на будь-якому континенті незалежно від часового поясу. Це свідчить про те, що сам процес освоєння космосу сприяє посиленню глобалізації в сучасному світі.

Перш за все, взаємовідносини між країнами у космічному просторі регулюються міжнародним космічним правом. Його основу становить Договір про принципи діяльності держав у космічному просторі, включаючи Місяць та інші небесні тіла [1], який був підписаний Сполученими Штатами Америки, Великобританією та Радянським Союзом у 1967 році. На даний момент до цього договору приєдналися вже 110 країн.

Так, космос – це глобальне середовище, яке має велике значення для людства в цілому та розвитку різних країн планети. У 2019 році космос був офіційно визнаний як нова сфера діяльності, поряд з повітряним простором, морським простором та кіберпростором.

Слід зазначити, що космічна галузь є значущою з комерційної точки зору, її вартість сягає 350 мільярдів євро, а космічні комплекси грають важливу роль у сферах екології, сільського господарства, транспорту, зв'язку, наукових досліджень та фінансів. Крім того, можливість використання космосу дає країнам значну перевагу, дозволяючи їм бути як мінімум обізнаними. Багато супутників виконують цивільні та комерційні функції, а також служать для забезпечення безпеки. Наприклад, метеорологічні супутники можуть використовуватися і для військових цілей [2].

Досліджуючи забезпечення мирного використання космосу в контексті міжнародного космічного права слід зауважити, що Управління ООН з використання космічного простору в мирних цілях стоїть на чолі

міжнародної співпраці у сфері космосу для сприяння загальному добробуту всіх націй.

Як ключовий орган у системі ООН, спрямованій на дослідження космосу, Комітет ООН з використання космічного простору в мирних цілях (далі – КВК) відіграє важливу роль у забезпеченні координації та співпраці між країнами-членами. Заснований у 1959 році під час сесії Генеральної Асамблеї ООН, КВК приділяє особливу увагу розвитку міжнародного співробітництва з метою сприяння стабільному росту і сталому розвитку кожної країни. Важливі принципи роботи КВК включають в себе виключно мирні цілі у використанні космічного простору, урахування інтересів усіх країн, незалежно від їхнього рівня економічного і технологічного розвитку, та дотримання міжнародного права.

Забезпечення мирного використання космосу в контексті міжнародного космічного права є надзвичайно важливою проблемою в сучасному світі, оскільки поширення космічних технологій підвищують значення ефективного регулювання використання космосу, забезпечуючи мир і стабільність на міжнародному рівні.

По-перше, важливо зазначити, що космос є спільною спадщиною всього людства. І тому, мирне використання космосу передбачає, що всі країни повинні мати рівний доступ до космічних ресурсів і можливостей. Однак, зростаючі конфлікти та змагання у космічній галузі ставлять під загрозу цей принцип, через що міжнародне космічне право визначає правила і принципи, які регулюють поведінку країн у космосі з метою запобігання конфліктів та забезпечення мирного співіснування [3, с. 45].

Одним з основних документів, що регулює космічну діяльність, є Договір про космос (Outer Space Treaty), прийнятий ООН у 1967 році. Цей договір встановлює основні принципи міжнародного космічного права, включаючи принцип мирного використання космосу, заборону розміщення зброї у космосі, а також зобов'язання країн не захоплювати чи анексувати космічні тіла. Більшість країн світу, включаючи всі члени ООН, підписали цей договір, що підкреслює його загальноновизнане значення.

Проте, не всі аспекти міжнародного космічного права є такими ж чіткими і однозначними. Наприклад, питання використання космічних технологій у військових цілях є предметом дискусій та суперечок між країнами. З одного боку, космічні технології можуть використовуватися для мирних цілей, таких як дослідження космосу та забезпечення зв'язку. З іншого боку, вони можуть мати військову мету, наприклад, для розвідки, зв'язку та стратегічного контролю, а це викликає необхідність уточнення міжнародного правового регулювання в цій сфері з метою запобігання військових конфліктів у космосі.

Отже, освоєння космічного простору стало видатним досягненням

XX ст., яке ознаменувало перехід практичної діяльності людства на якісно новий, глобальний рівень. Сьогодні космічна діяльність є важливим фактором поступового розвитку економіки, показником рівня науково-технічного потенціалу країни, ефективним інструментом забезпечення її інтересів в галузі оборони, природокористування, телекомунікації та соціальній сфері.

Література

1. Про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла: Договір від 27.01.1967. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text.

2. Загальнодержавна цільова науково-технічна космічна програма України на 2019–2023 роки. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH7AP00A.html.

3. Курило О.С. Виникнення та розвиток міжнародно-правового регулювання космічного простору. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал*. 2017. № 16 (2). С. 45-47 (дата звернення: 26.04.2024).

УДК 347.8 (043.2)

Ісгандаров Турал, директор фірми «Стар Майнінг»,
м. Баку, Республіка Азербайджан
Ніколаєва М.Д., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ КОСМІЧНИХ ЗАКОНОДАВСТВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Стрімкий розвиток науки і техніки у космічній галузі породжує нові види космічних відносин, які потребують чіткої правової бази. Ці відносини постійно еволюціонують, а разом з ними й комплекс космічно-правових норм, що регулюють дослідження та використання космосу й небесних тіл. У таких умовах стає надзвичайно актуальною задача пошуку нових та вдосконалення існуючих методів вирішення актуальних космічно-правових питань. Це необхідно для сприяння прогресивному розвитку як міжнародного, так і національного космічного права.

Зміни, які відбуваються, зумовлюють ряд викликів, а саме: необхідність адаптації існуючих правових норм до нових реалій; визначення правового статусу нових видів космічної діяльності; розробка механізмів вирішення спорів, що можуть виникнути у цій сфері; забезпечення безпеки та стабільності в космосі [2].

Для подолання цих викликів необхідні спільні зусилля на міжнародному рівні. Важливою є співпраця держав, міжнародних